

گام‌های توسعه در آموزش پزشکی
مجله مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی
دوره دهم، شماره چهارم، ص ۴۸۴-۴۷۳، ۱۳۹۲

مقایسه و بررسی نظرات استادان و دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی مشهد در مورد معیارهای یک استاد خوب دانشگاهی

محمدرضا دارابی^۱، اکبر درخشان^۲، محمدعلی کیانی^۳، غلامحسین ملکی^۴، معصومه سعیدی^{*۳}

۱. دکترای تخصصی، دانشیار، گروه اورولوژی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
۲. دکترای تخصصی چشم‌پزشکی، مرکز تحقیقات چشم پزشکی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
۳. فوق تخصص گوارش اطفال، استادیار، مرکز تحقیقات نوزادان، گروه اطفال، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
۴. پزشک عمومی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

• دریافت مقاله: ۹۲/۱/۵ آخرین اصلاح مقاله: ۹۲/۵/۵ • پذیرش مقاله: ۹۲/۹/۳

زمینه و هدف: رسالت اصلی دانشگاه، تربیت نیروی انسانی متخصص مورد نیاز جامعه، ترویج و ارتقای دانش، گسترش تحقیق و فراهم نمودن زمینه مساعد برای توسعه کشور است. یکی از عوامل مهم و مؤثر در کیفیت آموزش عالی، استاد است و تعلیم و تربیت نیروی انسانی متخصص، مستلزم وجود کادر قوی هیأت علمی می‌باشد. این پژوهش با هدف، بررسی نظرات استادان و دانشجویان در مورد معیارهای یک استاد خوب دانشگاهی انجام شد. روش کار: پژوهش حاضر یک مطالعه توصیفی-تحلیلی بود که به روش Cross sectional انجام گرفت. در این بررسی ۲۴۰ نفر از استادان و ۸۹۹ نفر از دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی مشهد که به روش طبقه‌ای و تصادفی ساده انتخاب شده بودند، پرسش‌نامه‌ای روا و پایا را تکمیل نمودند. اطلاعات توسط نرم‌افزار SPSS و با استفاده از آزمون‌های توصیفی تحلیلی مناسب آنالیز گردید.

یافته‌ها: معیارهای اعضای هیأت علمی برای یک استاد خوب به ترتیب شامل: دانش پژوهی، مهارت ارتباطی، مهارت تدریس، مهارت ارزشیابی دانشجویان و سپس ویژگی‌های ظاهری استادان بود. معیارهای دانشجویان برای یک استاد خوب به ترتیب شامل: مهارت ارتباطی، دانش پژوهی، مهارت تدریس، مهارت ارزشیابی دانشجویان و سپس ویژگی‌های فردی و ظاهری استادان بود. آزمون ANOVA رابطه معنی‌داری را بین سابقه کار، رتبه و موقعیت اجتماعی، رشته تحصیلی استادان و اولویت مهارت ارتباطی، دانش پژوهی، روش تدریس، ارزشیابی و ویژگی‌های ظاهری استادان نشان داد ($P < 0/050$). آزمون ANOVA همچنین مشخص کرد که ارتباط آماری معنی‌داری بین رشته و ترم تحصیلی و اولویت مهارت ارتباطی، دانش پژوهی و ویژگی‌های ظاهری استادان وجود داشت ($P < 0/050$).

نتیجه‌گیری: همسویی در حیطه‌های پنج‌گانه در دو گروه دانشجویان و استادان نشان دهنده تعامل بین دو گروه می‌باشد و این امر می‌تواند یادگیری را تسهیل کرده و در نهایت احساس رضایتمندی را در دانشجویان افزایش دهد و این خود گویای بهبود کیفیت در آموزش خواهد بود. از طرف دیگر، دادن اولویت بالا به حیطه مهارت‌های ارتباطی استاد توسط دانشجویان، بیانگر اهمیتی است که این قشر برای تعامل با استادان به عنوان پیش‌زمینه تعلیم و تربیت قایل شده‌اند.

کلید واژه‌ها: دانشجو، استاد، معیار، استاد خوب

* نویسنده مسؤل: کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

•Email: Masumeh_Saeedi@yahoo.com

• تلفن: ۰۵۱۱-۸۴۱۲۰۶۹ • شماره: ۰۵۱۱-۸۴۱۰۱۳۷

مقدمه

تمامی ادیان الهی و در رأس آن‌ها اسلام، انسان را موجودی کمال‌گرا می‌دانند. از نظر اسلام، انسان همواره در حال تکامل می‌باشد و جهت‌گیری او به سمت کمال بی‌نهایت یعنی خداوند تبارک و تعالی است. یکی از راه‌های کمال و تقرب به ذات اقدس الهی، علم و دانش می‌باشد؛ علمی که به تعبیر استاد شهید مطهری زیبایی عقل است، علمی که انسان خداجو در آن نشانه‌های معبود را می‌جوید و می‌یابد و علمی که هرچه فزون‌تر می‌گردد، دارنده آن را به خدا نزدیک‌تر می‌کند. از این جهت است که در نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران که شالوده و اساس حاکمیت در آن بر مبنای احکام اسلامی است، توجه به علم و دانش و تحقیق و نشر در صدر مسایل قرار دارد. «يَرْفَعُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ» «خداوند مقام اهل ایمان و دانشمندان عالم را (در دو جهان) رفیع می‌گرداند» (سوره مجادله/ آیه ۱۱) (۱).

رسالت اصلی دانشگاه، تربیت نیروی انسانی متخصص مورد نیاز جامعه، ترویج و ارتقای دانش، گسترش تحقیق و فراهم نمودن زمینه مساعد برای توسعه کشور است. دانشگاه‌ها جهت انجام این رسالت باید در زمینه شناخت مشکلات، تدوین و اجرای برنامه‌ها و در نهایت اصلاح آن‌ها، تلاش و کوشش پیگیر داشته باشند. آموزش پزشکی بخشی از نظام آموزش عالی می‌باشد که با حیات انسان‌ها سر و کار دارد و توجه به جنبه‌های کمی و کیفی آن از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. اگر سلامت جامعه در گرو کیفیت خدمات، پیشگیری و آموزش بهداشت و درمان باشد، با توجه به نقش مهم گروه پزشکی و رشته‌های وابسته به آن به عنوان اعضای مؤثر در ارائه خدمات اجتماعی و تأکید بر آموزش این افراد، لزوم وجود نظام منظم علمی و حرفه‌ای از جمله دانشگاه به عنوان بستر واقعی تربیت نیروی انسانی غیر قابل انکار است (۲-۴).

در همه کشورهای دنیا نظام آموزش عالی عهده‌دار وظایف و مسؤولیت‌های مهمی در زمینه رشد و توسعه اقتصادی، اجتماعی، سیاسی، فرهنگی و تربیتی جوامع است. در کشور ما

نیز آموزش عالی وظیفه مهم تربیت نیروی انسانی متخصص مورد نیاز بخش‌های مختلف را برای تأمین خودکفایی در علوم و فنون، صنعت، کشاورزی و... به عهده دارد. شواهد گوناگون حاکی از آن است که این نظام در صورتی از عهده وظایف خود برمی‌آید که از نظر کیفیت آموزشی در وضعیت مطلوبی باشد. با توجه به این موضوع، ضرورت یافتن راه‌هایی که بتوان کیفیت آموزشی را در دانشگاه‌ها افزایش داد، روشن می‌شود. در حال حاضر در سطح جهان دیدگاه دانشجویان در مورد همه جنبه‌های آموزش‌های ارایه شده در مؤسسات آموزشی بررسی شده و به عنوان عامل ضروری پایش کیفیت در دانشگاه در نظر گرفته می‌شود (۵-۸).

از سوی دیگر، صاحب‌نظران معتقد هستند که استاد اساسی‌ترین عامل برای ایجاد موفقیت در تحقق اهداف آموزشی است که می‌تواند با کنترل متغیرهای مختلف، وضعیت مناسبی برای حصول یادگیری بهتر فراهم آورد (۹). استاد خلق کننده فضایی است که دانشجو در آن بصیرت پیدا می‌کند، استعدادهای بالقوه خود را شناخته و رشد می‌دهد و در جهت توانایی‌های حرفه‌ای و شخصی خود به بهترین شیوه گام برمی‌دارد. این تغییرات با اتکا به ویژگی‌های مطلوب مدرس صورت خواهد پذیرفت (۱۰). برخی تحقیقات نشان داده‌اند که استاد با به کارگیری متغیرهایی از جمله بیان روشن، استفاده از روش‌های مناسب و متنوع در تدریس، تسلط بر موضوع درسی، خلاقیت و نوآوری، شناسایی تفاوت‌های فردی، لذت بردن از کار با دانشجو، عادلانه رفتار کردن، داشتن رابطه خوب با دانشجو و... می‌تواند وضعیتی را به وجود آورد که باعث تسهیل در یادگیری گردد (۱۱، ۱۲). همچنین تسلط استاد بر درس مورد تدریس، نحوه سامان‌دهی و تنظیم درس و علاقمندی به تدریس از خصوصیات یک استاد توانمند معرفی شده است (۸).

از آن‌جا که نقش استاد در فرایند آموزش و تدریس مهم و غیر قابل انکار می‌باشد، دانستن معیارهای یک استاد توانمند برای تدریس اثربخش می‌تواند در جهت ارتقای عملکرد استاد

در پایان سخنرانی شنوندگان که مربیان با تجربه‌ای بودند در یک پرسش‌نامه ۸ سؤالی سخنرانی دکتر فاکس را بسیار خوب و آموزنده ارزیابی کردند. پژوهشگران نتیجه گرفتند که شنوندگان تحت تأثیر ویژگی‌های فردی سخنران قرار گرفته‌اند. به هر حال تأثیر استاد بر روی نظرات فراگیران از اهم مسایل است و این تأثیرگذاری با ویژگی‌های استاد رابطه مستقیم دارد. (۲۶-۲۷)

در این پژوهش برای تعیین ملاک‌های شایستگی یک استاد خوب دانشگاهی ۵ حیطه: ویژگی‌های ظاهری و شخصیت فردی، مهارت تدریس، مهارت ارزشیابی، مهارت ارتباطی و دانش پژوهی استادان در نظر گرفته شد و از دانشجویان و استادان مورد پژوهش درخواست شد تا نظرات خود را در مورد این‌که کدام یک از حیطه‌ها و ویژگی‌های مربوط به آن‌ها می‌تواند اولویت و ملاک مناسبی برای تعیین یک استاد خوب دانشگاهی در دانشگاه علوم پزشکی مشهد باشد را ابراز نمایند تا با تعیین اولویت حیطه‌ها و ویژگی‌های موجود در هر حیطه از دیدگاه دانشجویان و استادان و مقایسه نظرات آنان بتوان مسئولین دانشگاه را در امر انتخاب معیارهای مناسب برای انتخاب استاد خوب یاری کرد.

روش کار

پژوهش حاضر از نوع توصیفی-تحلیلی بود که به روش Cross sectional و با هدف مقایسه و بررسی نظرات اعضای هیأت علمی و دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی مشهد در مورد معیارهای یک استاد خوب دانشگاهی انجام گرفت. حداقل تعداد نمونه برای دانشجویان دانشگاه ۸۹۹ نفر و برای استادان ۲۴۰ نفر، با خطای ۵ درصد و اطمینان ۹۵ درصد و دقت ۳ درصد تعیین شد که این حجم نمونه با توجه به مطالعات گذشته‌نگر در جامعه‌های مشابه تعیین گردید. روش نمونه‌گیری در هر دو گروه، در مرحله اول طبقه‌بندی و در مرحله بعدی تصادفی ساده بود؛ بدین صورت که ابتدا با تقسیم به نسبت سهم هر کدام از دانشکده‌های علوم پزشکی مشهد از

مؤثر واقع گردد (۱۳). یکی از متداول‌ترین روش‌هایی که در بیشتر کشورها و از جمله در ایران جهت تعیین معیارهای یک استاد توانمند استفاده می‌شود، نظرخواهی از دانشجویان است (۱۵، ۱۴). به اعتقاد برخی از محققین، ارزشیابی دانشجویی تنها منبع ملموس و بهترین نوع ارزشیابی است؛ چرا که دانشجویان تنها افرادی هستند که به طور مستقیم توسط استادان آموزش داده می‌شوند و بنابراین برای قضاوت در مورد فعالیت‌های آموزشی آنان در بهترین شرایط قرار دارند (۱۶). از طرف دیگر، ارزیابی دانشجو از استاد به عنوان یکی از مهم‌ترین ارکان تدریس و آموزش دانشگاهی محسوب می‌گردد. یک ارزیابی مؤثر می‌تواند باعث ایجاد انگیزه در دانشجویان و همچنین به مدرس در انجام بهینه فعالیت‌های خود کمک نماید. مطالعات مختلفی جهت تعیین معیارهای یک استاد توانمند صورت گرفته است که از جمله آن‌ها می‌توان به مطالعه مرنیدی (۱۷)، قدمی و همکاران (۱۸)، مظلومی و همکاران (۱۹)، جوادیان و همکاران (۲۰)، حسینی و سرچمی (۲۱)، شکورنیا و همکاران (۲۲) و قربانی و همکاران (۸) اشاره کرد. در این مطالعات ویژگی‌های مختلفی مانند دانش پژوهی، مهارت ارتباطی، روش تدریس، مهارت ارزشیابی و ویژگی‌های ظاهری استادان با ترتیب اولویت متفاوت مورد اظهار نظر قرار گرفته است. Jacobson طی تحقیقی که در رابطه با خصوصیات استادان انجام داد، اظهار داشت که درصد قابل توجهی از دانشجویان برای خصوصیات شخصیتی استادان بیشترین اهمیت را قایل بوده‌اند (۲۳).

صاحب‌نظران بر این باور هستند که در امر آموزش نه تنها نحوه تدریس مدرس، بلکه کلیه رفتارهای او در جلب نظر دانشجویان مؤثر است. مشهورترین پژوهش انجام شده در این زمینه مطالعه دکتر فاکس است. در این مطالعه از یک بازیگر هالیوود خواسته شد تا با نام مستعار دکتر فاکس در نقش استاد مدعو به ایراد سخنرانی پردازد و در سخنان خود از بیانات متناقض، لغات جعلی و مطالب غیر منطقی استفاده کند. به طور خلاصه این سخنرانی بسیار سرگرم کننده، اما بدون محتوا بود.

یافته‌ها نشان داد، میانگین سن دانشجویان $3/058 \pm 22/18$ سال بود. ۳۱/۱ درصد دانشجوی پزشکی، ۱۱/۱ درصد دندان‌پزشکی، ۱۱/۱ درصد داروسازی، ۲۳/۴ درصد پرستاری و مامایی، ۹ درصد بهداشت و ۲۳/۲ درصد دانشجوی پیراپزشکی بودند. ۳۰/۶ درصد حجم نمونه مردان و ۶۹/۴ درصد را زنان تشکیل دادند و ۸۴/۱ درصد آنان مجرد بودند. ۶/۳ درصد در مقطع کاردانی، ۴۱/۱ درصد در مقطع کارشناسی و ۵۲/۶ درصد نیز در مقطع دکتری حرفه‌ای تحصیل می‌کردند. ۵۱/۴ درصد بومی شهر مشهد، ۴۳/۹ درصد ساکن خوابگاه و ۴/۷ درصد سایر موارد بودند.

میانگین سن استادان $8/014 \pm 45/13$ سال بود. ۶۲/۱ درصد استادان مرد و ۳۷/۹ درصد نیز زن بودند. ۵/۸ درصد استادان مجرد و ۹۴/۲ درصد متأهل بودند. از لحاظ دانشکده محل تدریس؛ ۱۰/۴ درصد (علوم پایه) در دانشکده پزشکی، ۱۷/۹ درصد در دانشکده دندان‌پزشکی، ۷/۱ درصد در دانشکده داروسازی، ۹/۶ درصد در دانشکده پرستاری و مامایی، ۸/۸ درصد در دانشکده پیراپزشکی و ۴۶/۳ درصد استادان علوم بالینی و در بیمارستان‌ها حضور داشتند. از لحاظ رتبه دانشگاهی؛ ۱۵/۴ درصد مربی، ۴۰/۴ درصد استادیار، ۳۰ درصد دانشیار و ۱۴/۲ درصد استاد بودند. از لحاظ سابقه کاری؛ ۲۰/۴ درصد کمتر از ۵ سال، ۱۲/۱ درصد ۵-۹ سال، ۱۵/۴ درصد ۱۰-۱۴ سال، ۱۷/۵ درصد ۱۵-۱۹ سال و ۳۴/۶ درصد ۲۰ سال و بیشتر سابقه کار داشتند.

بر طبق یافته‌ها، اولویت دانشجویان به ویژگی‌های مختلف استادان دانشگاهی به ترتیب شامل: ۱. مهارت ارتباطی (۵/۲۱۹ $\pm$ ۱۹/۲۶۱)، ۲. دانش پژوهی (۴/۶۲۳ $\pm$ ۱۶/۹۸۳)، ۳. روش تدریس (۴/۹۲۹ $\pm$ ۱۵/۸۹۵)، ۴. ارزشیابی دانشجو (۴/۷۳۷ $\pm$ ۱۴/۵۴۰) و ۵. ویژگی‌های فردی و ظاهری استادان (۳/۷۵۹ $\pm$ ۱۲/۷۵۸) بود (جدول ۱).

نمونه ۲۴۰ و ۸۹۹ نفری تعیین و با توجه به درصد دانشجویان و استادان مرد و زن، نمونه لازم از هر دانشکده مشخص و در داخل دانشکده‌ها با توجه به تعداد استادان و دانشجویان رشته‌های مختلف سهم هر رشته مشخص و با توجه به جنسیت استادان و دانشجویان، تعداد نمونه هر رشته به ترتیب جنسیت تعیین و با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده تعداد دانشجویان و اعضای هیأت علمی هر رشته در هر دانشکده به تصادف انتخاب گردید. ابزار پژوهش پرسش‌نامه‌ای پژوهشگر ساخته بود که روایی و پایایی آن تأیید گردید؛ به این صورت که روایی پرسش‌نامه با استفاده از کتب، دستورالعمل‌ها، مقاله‌های علمی و با بهره‌گیری از نظرات استادان و کارشناسان دست‌اندرکار تعیین شد. برای تعیین پایایی آن نیز از روش ثبات درونی (ضریب Cronbach's alpha) استفاده شد. این ضریب برای کل پرسش‌نامه برابر با ۰/۸۷ محاسبه شد. پرسش‌نامه شامل اطلاعات دموگرافیک و ۴۰ سؤال در ۵ حیطه در خصوص ویژگی‌های یک استاد نمونه بود، به این صورت که حیطه دانش پژوهی با ۸ سؤال، حیطه ارتباطی با ۱۰ سؤال، حیطه تدریس با ۹ سؤال، حیطه ارزشیابی با ۷ سؤال و حیطه شخصیت فردی و ظاهری استادان با ۶ سؤال برای استادان و دانشجویان طراحی و اجرا گردید. اطلاعات پس از جمع‌آوری، کدبندی و وارد نرم‌افزار SPSS نسخه ۱۱،۵ (version 11.5, SPSS Inc., Chicago, IL) شدند. سپس اطلاعات کدبندی شده با آزمون‌های توصیفی (میانگین و جدول توزیع فراوانی) و نیز آزمون‌های تحلیلی (χ^2 ، همبستگی، t و ANOVA) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

یافته‌ها

جدول ۱. توزیع فراوانی دیدگاه دانشجویان و استادان دانشگاه علوم پزشکی مشهد در مورد معیارهای یک استاد خوب دانشگاهی

حیطه	ویژگی‌های یک استاد خوب	میانگین دانشجویان	انحراف معیار دانشجویان	میانگین استادان	انحراف معیار استادان
دانش پژوهی	تسلط بر موضوع درس و توانایی در پاسخگویی به سؤالات	۲/۴۳	۰/۷۱۷	۱/۱۹	۰/۴۶۳
	نگرش استاد نسبت به رشته تحصیلی	۱/۸۱	۰/۸۷۹	۱/۷۸	۰/۷۲۸
	داشتن سابقه طولانی تدریس	۱/۴۵	۱/۰۱۹	۲/۶۰	۰/۹۲۷
	رتبه دانشگاهی استاد	۱/۴۹	۰/۰۴۹	۱/۸۰	۰/۹۵۰
	سمت‌های اجرایی استاد	۱/۷۲	۱/۱۴۶	۱/۳۵	۱/۰۳۲
	مرتبط بودن رشته تحصیلی استاد با واحد درسی	۱/۷۹	۰/۹۷۴	۲/۶۸	۰/۸۳۸
	اشتیاق و علاقه به پژوهش	۲/۰۷	۰/۹۴۹	۲/۰۵	۰/۷۳۸
	اشتیاق به تألیف و ترجمه کتب و جزوات آموزشی	۲/۲۳	۰/۹۸۰	۲/۱۴	۰/۸۴۹
	قدرت بیان مطالب درسی	۲/۳۱	۰/۶۴۹	۲/۲۵	۰/۴۹۷
روش تدریس	رعایت پیوستگی مطالب تدریس شده	۱/۵۲	۰/۶۹۵	۱/۵۱	۰/۶۰۰
	ارایه مثال‌های روشن و عینی و تمرین‌های مناسب	۱/۵۶	۰/۷۳۷	۱/۵۶	۰/۶۱۷
	استفاده از منابع جدید و متنوع موجود با توجه به ماهیت درس	۱/۶۶	۰/۸۳۵	۱/۳۰	۰/۵۱۹
	استفاده از وسایل کمک آموزشی	۱/۹۲	۰/۹۳۳	۱/۶۰	۰/۵۹۱
	فراهم کردن موقعیت برای تفکر دانشجویان	۱/۸۷	۰/۸۵۰	۱/۵۴	۰/۶۶۵
	ایجاد انگیزه در دانشجویان جهت تحقیق و مطالعه بیشتر	۱/۹۵	۰/۹۴۶	۱/۵۸	۰/۶۲۳
	ارایه سرفصل دروس به دانشجویان و رعایت آن در طول نیم‌سال	۱/۷۷	۰/۹۳۱	۱/۶۶	۰/۶۸۴
	رعایت زمان دقیق شروع و پایان کلاس‌ها	۱/۱۲	۰/۰۱۱	۱/۴۶	۰/۵۷۰
	استقبال از اظهارنظر دانشجویان در تدریس	۱/۷۹	۰/۸۲۰	۱/۷۹	۰/۸۲۰
توانایی ارتباط	توانایی اداره و هدایت کلاس	۱/۶۶	۰/۷۸۴	۱/۴۲	۰/۵۵۰
	صرف وقت جهت حل مشکلات و سؤالات دانشجویان	۱/۸۰	۰/۸۱۸	۱/۶۰	۰/۵۸۵
	دادن مسئولیت ارایه بخشی از دروس به دانشجویان	۱/۵۹	۱/۱۵۳	۲/۲۸	۰/۸۸۸
	احترام متقابل بین استاد و دانشجو	۲/۴۲	۰/۷۳۹	۲/۳۰	۰/۵۸۷
	انعطاف‌پذیری نسبت به رفتار دانشجویان	۱/۷۸	۰/۸۷۹	۱/۹۹	۰/۸۲۳
	شناخت دانشجویان به اسم	۲/۲۹	۱/۰۳۹	۱/۴۲	۰/۸۱۹
	برقراری ارتباط مناسب و متقابل با دانشجو	۱/۶۷	۰/۸۱۸	۱/۶۷	۰/۸۱۸
	توجه استاد به حضور منظم دانشجویان در کلاس	۲/۲۷	۱/۰۵۸	۱/۷۳	۰/۷۵۱
	حضور استاد در ساعت‌های تعیین شده به منظور پاسخگویی به دانشجویان	۱/۹۹	۰/۹۷۵	۱/۷۴	۰/۶۸۰
	قاطعیت و سخت‌گیری استاد	۱/۶۰	۰/۱۱۳	۲/۲۷	۰/۸۷۱
	طرز لباس پوشیدن و ظاهر استاد	۲/۹۴	۰/۹۱۰	۱/۷۶	۰/۷۳۶
	حرکات، راه رفتن و تکیه‌کلام‌ها	۲/۱۰	۰/۹۳۷	۱/۹۵	۰/۸۳۴

۰/۹۳۲	۲/۲۵	۰/۹۹۱	۲/۱۷	صدا و لهجه استاد	ارزشیابی دانشجویان
۰/۷۰۸	۲/۷۳	۱/۰۱۶	۲/۰۸	رعایت شئونات و ارزش‌های اسلامی	
۰/۹۱۲	۱/۸۷	۰/۹۱۲	۱/۸۷	رعایت حضور به موقع استاد و طول زمان کلاس	
۰/۷۱۳	۱/۸۳	۱/۰۱۰	۲/۱۱	الزام دانشجویان به رعایت مقررات آموزشی	
۰/۶۲۵	۱/۷۵	۱/۰۲۳	۲/۱۵	ارزشیابی دانشجویان در طول ترم	
۰/۶۳۹	۱/۶۰	۰/۹۷۴	۲/۰۰	برگزاری امتحان جامع و دقیق در پایان ترم	
۰/۵۸۷	۲/۶۵	۰/۹۰۳	۱/۸۵	استفاده از روش‌های ارزشیابی متنوع	
۰/۷۱۲	۱/۶۴	۱/۸۷۲	۲/۶۵	همبستگی مطالب درسی ارائه شده با سؤالات امتحانی	
۰/۹۵۴	۱/۷۵	۰/۹۵۴	۱/۷۵	رعایت عدالت و موازین اخلاقی در ارزشیابی دانشجویان	
۰/۸۱۳	۱/۴۱	۰/۲۳۷	۱/۸۷	خواستن تکلیف تحقیقاتی از دانشجویان	

در مهارت‌های ارتباطی، بیشترین نمره به ویژگی احترام
ارزشیابی متنوع با $۹۷/۳$ درصد، در ویژگی‌های فردی و ظاهری
استاد بیشترین نمره به رعایت شئونات و ارزش‌های اسلامی با
 $۸۸/۳$ درصد و در مهارت ارتباطی بیشترین نمره به احترام
متقابل بین استاد و دانشجو با ۹۵ درصد داده شد.

آزمون آماری Spearman نشان داد که ارتباط آماری
معنی‌داری بین سن دانشجویان و حیطه‌های شخصیت فردی و
دانش‌پژوهی استادان مشاهده شد؛ به طوری که دانشجویانی که
سن بیشتری داشتند به این حیطه‌ها نمره بیشتری داده‌اند. این
آزمون همچنین نشان داد، بین حیطه‌های دانش‌پژوهی استادان و
مهارت ارتباطی، ارزشیابی و شخصیت فردی و ظاهری استادان
همبستگی معنی‌دار و مستقیمی وجود داشت (جدول ۲).

در مهارت‌های ارتباطی، بیشترین نمره به ویژگی احترام
متقابل استاد و دانشجو با $۹۰/۳$ درصد، در دانش‌پژوهی
بیشترین نمره به ویژگی تسلط استاد بر درس مورد نظر با $۸۹/۵$
درصد، در روش تدریس بیشترین نمره به شیوایی بیان با $۹۲/۳$
درصد و در ویژگی‌های فردی و ظاهری استاد بیشترین نمره به
طرز لباس پوشیدن و ظاهر استاد با $۷۳/۶$ درصد تعلق گرفت.
در ارزشیابی دانشجویان، بیشترین نمره به همبستگی مطالب
درسی ارائه شده با سؤالات امتحانی با $۸۳/۵$ درصد داده شد.
نتایج نشان داد که اولویت اعضای هیأت علمی به
ویژگی‌های مختلف استادان دانشگاهی به ترتیب شامل: ۱.
دانش‌پژوهی ($۳/۵۸۷ \pm ۱۷/۵۹۱$)، ۲. مهارت ارتباطی ($۳/۷۳۳$
 $\pm ۱۶/۰۶۶$)، ۳. مهارت تدریس ($۳/۴۷۵ \pm ۱۳/۷۶۶$)، ۴.
مهارت ارزشیابی دانشجویان ($۲/۷۶۰ \pm ۱۲/۴۳۷$) و سپس ۵.
ویژگی‌های فردی و ظاهری استادان ($۲/۷۶۰ \pm ۱۲/۴۳۷$) بود
(جدول ۱). در اولویت دانش‌پژوهی، بیشترین نمره به ویژگی
تسلط استاد بر درس مورد نظر با $۹۷/۱$ درصد و در روش
تدریس بیشترین نمره به ویژگی شیوایی بیان با $۸۷/۹$ درصد،

جدول ۲. مقایسه همبستگی حیطه‌های پنج‌گانه بر حسب سن دانشجویان و استادان دانشگاه علوم پزشکی مشهد

مهارت ارزشیابی	شخصیت فردی و ویژگی ظاهری	مهارت ارتباطی	روش تدریس	دانش پژوهی	حیطه‌های پنج‌گانه متغیر	
					ضریب Pearson	سن دانشجویان
$r = 0/078$	$r = 0/078$	$r = 0/037$	$r = 0/023$	$r = 0/095$	ضریب Pearson	سن دانشجویان
$P < 0/019$	$P < 0/019$	$P < 0/273$	$P < 0/496$	$P < 0/005$	درجه معنی داری	
$r = -0/092$	$r = -0/248$	$r = -0/980$	$r = 0/121$	$r = 0/337$	ضریب Pearson	سن استادان
$P < 0/155$	$P < 0/001$	$P < 0/132$	$P < 0/063$	$P < 0/001$	درجه معنی داری	

فراوانی نمره این بخش‌ها در مردان بیشتر از زنان بود ($0/050$).
 $P < 0/050$). همچنین این آزمون نشان داد، ارتباط آماری معنی داری
 بین روزانه و شبانه بودن دانشجویان و مهارت دانش پژوهی
 استادان موجود است؛ به گونه‌ای که دانشجویان شبانه به
 مهارت تدریس، ارتباطات و ارزشیابی نمره بیشتری اختصاص
 داده‌اند ($P < 0/050$).

از نتایج آزمون t این بود که ارتباط آماری معنی داری بین
 داشتن اوقات فراغت در استادان و اولویت حیطه‌های
 دانش پژوهی، مهارت ارتباطی و ارزشیابی آنان وجود داشت؛
 بدین معنی که درصد فراوانی نمره این بخش‌ها در استادانی که
 اوقات فراغت نداشته‌اند بیشتر از سایر استادان بوده ($0/050 < P$).

آزمون ANOVA نشان داد، ارتباط آماری معنی داری بین
 رشته تحصیلی دانشجویان و مهارت‌های ارتباطی، تدریس،
 ارزشیابی، دانش پژوهی و شخصیت فردی استادان موجود است
 ($P < 0/050$)؛ به طوری که دانشجویان پرستاری و مامایی
 نسبت به دانشجویان سایر دانشکده‌ها بیشترین نمره را به این
 حیطه‌ها اختصاص دادند ($P < 0/050$) (جدول ۳).

یافته‌ها نشان داد که ارتباط آماری معنی داری بین ترم
 تحصیلی و اختصاص نمره به بخش‌های دانش پژوهی، مهارت
 ارزشیابی و ویژگی‌های فردی و ظاهری استادان وجود دارد؛ به
 طوری که دانشجویان ترم بالایی به این حیطه‌ها نمره بیشتری
 داده‌اند ($P < 0/050$).

بر طبق آزمون Spearman، ارتباط آماری معنی دار و
 معکوسی بین سن اعضای هیأت علمی و حیطه‌های شخصیت
 فردی و ظاهری و دانش پژوهی استادان مشاهده شد؛ به طوری
 که استادانی که سن کمتری داشتند به این حیطه‌ها نمره بیشتری
 دادند (جدول ۲). این آزمون همچنین نشان داد که بین
 حیطه‌های دانش پژوهی استادان و مهارت ارتباطی، ارزشیابی و
 شخصیت فردی و ظاهری آنان همبستگی معنی دار و مستقیمی
 وجود دارد. آزمون Spearman مشخص کرد، ارتباط بین سن
 و حیطه‌های دانش پژوهی ($r = 0/337$ و $P < 0/001$) و وضعیت
 فردی و ظاهری استادان ($r = -0/248$ و $P < 0/001$) معکوس و
 معنی دار بود.

آزمون t مشخص کرد که ارتباط آماری معنی داری بین
 جنسیت دانشجویان و مهارت‌های دانش پژوهی، تدریس و
 شخصیت فردی استادان موجود است؛ به طوری که درصد

جدول ۳. مقایسه خصوصیات استادان با توجه به رشته تحصیلی دانشجویان و رتبه علمی استادان

سطح معنی داری دانشجویان	میانگین مربعات دانشجو	درجه آزادی دانشجو	سطح معنی داری استادان	میانگین مربعات استادان	درجه آزادی استادان	آماره (استادان - دانشجویان) حیطه‌ها	
						بین گروهی	میان گروهی
$P < 0.001$	۷۹/۶۰۳	۱۲	$P = 0.009$	۴۸/۹۲۱	۳	دانش پژوهی	
		۸۸۴				۲۳۶	میان گروهی
		۸۹۶				۲۳۹	کل
$P = 0.001$	۶۶/۵۳۸	۱۲	$P = 0.138$	۲۲/۱۴۱	۳	روش تدریس	
		۸۸۵				۲۳۶	میان گروهی
		۸۹۷				۲۳۹	کل
$P < 0.001$	۸۱/۷۹۶	۱۲	$P = 0.021$	۴۴/۶۷۴	۳	مهارت ارتباطی	
		۸۸۵				۲۳۶	میان گروهی
		۸۹۷				۲۳۹	کل
$P = 0.001$	۳۸/۷۰۰	۱۲	$P = 0.003$	۴۵/۲۶۹	۳	خصوصیات فردی و ظاهری	
		۸۸۵				۲۳۶	میان گروهی
		۸۹۷				۲۳۹	کل
$P < 0.001$	۷۶/۹۸۰	۱۲	$P < 0.001$	۱۶/۲۰۹	۳	مهارت ارزشیابی دانشجویان	
		۸۸۱				۲۳۶	میان گروهی
		۸۹۳				۲۳۹	کل

ساکن مشهد و دانشجویانی که محل سکونت خود را سایر موارد (منزل آشنایان، خانه اجاره‌ای و...) عنوان نموده‌اند، معنی دار بود. یافته‌ها همچنین نشان داد، ارتباط آماری معنی داری بین چگونگی روابط و تعاملات با استادان و اختصاص نمره به حیطه‌های دانش پژوهی، روش تدریس، مهارت ارتباطی، ویژگی‌های فردی و مهارت ارزشیابی استادان معنی دار می‌باشد ($P < 0.050$)؛ به طوری که دانشجویانی که تعاملات خوبی با استادان داشتند به این بخش‌ها نمره بیشتری اختصاص دادند و دانشجویانی که ارتباط ضعیفی با استادان

بر طبق آزمون ANOVA، ارتباط آماری معنی داری بین مقطع تحصیلی دانشجویان و بخش‌های دانش پژوهی، مهارت ارتباطی و شخصیت فردی ظاهری استادان مشاهده شد ($P < 0.050$)؛ به طوری که دانشجویان مقطع دکتری حرفه‌ای بیشتر از سایر مقاطع به بخش‌های دانش پژوهی، مهارت ارتباطی و ویژگی‌های ظاهری استادان نمره داده‌اند. یافته‌ها نشان داد، ارتباط آماری معنی داری بین محل سکونت دانشجویان و مهارت ارتباطی، ارزشیابی و دانش پژوهی استادان موجود است ($P < 0.050$)؛ به طوری که تفاوت ارتباط بین دانشجویان

خود عنوان می‌کنند، ۸۱ درصد دانشجویان معتقد هستند که تسلط در بیان مطالب و تسلط بر موضوع درسی از خصوصیات یک استاد خوب است (۲۴). همچنین در تحقیق مبارکی و کلدوی، ۹۸ درصد دانشجویان داشتن علم و تجربه تدریس و تسلط بر موضوع درسی را از مهم‌ترین ویژگی‌های یک استاد خوب بیان کردند (۱۳) که با نتایج این تحقیق همخوانی دارد. همچنین یافته‌های مرندي (۱۷)، مظلومی و همکاران (۱۹)، جوادیان و همکاران (۲۰) و حسینی و سرچمی (۲۱) نیز بیانگر تسلط استاد بر درس مورد تدریس به عنوان یکی از ویژگی‌های یک استاد خوب ذکر گردیده است.

۲. در ارتباط با حیطه روش تدریس، شیوایی بیان از نظر دانشجویان و استادان، مهم‌ترین ویژگی یک استاد خوب بود که با نتایج قربانی و همکاران (۸)، مرندي (۱۷) و قدمی و همکاران (۱۸) همخوانی دارد. آنچه مسلم است این‌که سابقه تدریس نقش مهمی در فرایند یاددهی- یادگیری ایفا نمی‌کند، بلکه چگونگی آرایه محتوای درسی در کلاس که برگرفته از تسلط علمی، شیوایی بیان و نحوه سازماندهی درسی می‌باشد نقش کلیدی دارد و این ویژگی‌ها شاید به سابقه بالای تدریس مربوط نباشند. در این بررسی دانشجویان نمره پایینی را به قاطعیت و سختگیری استاد دادند که با نتایج امینی و هنردار در این زمینه همخوانی دارد (۲۵). قاطعیت و سختگیری زیاد ممکن است به جای ایجاد علاقمندی در دانشجو، موجبات دوری از استاد را فراهم کرده و در نتیجه باعث بی‌علاقگی نسبت به درس مورد تدریس گردد.

۳. در حیطه شخصیت فردی و ظاهری استاد، آراستگی ظاهر از نظر دانشجویان مهم تلقی گردیده است که با نتایج مبارکی و کلدوی همسو نیست (۱۳). کرمی و همکاران (۲۶) و قدمی و همکاران (۱۸) گزارش کردند: «دانشجویان خصوصیات ظاهری و نوع درس را در یادگیری چندان دخیل نمی‌دانند». در این مطالعه رابطه معنی‌داری بین جنس و جنبه شخصیت فردی استاد وجود داشت؛ به طوری که دانشجویان پسر نسبت به دانشجویان دختر اهمیت بیشتری را برای جنبه

داشته‌اند به حیطه مهارت ارتباطی بیشترین نمره را اختصاص داده‌اند.

آزمون ANOVA نشان داد، ارتباط آماری معنی‌داری بین رتبه علمی استادان و اولویت مهارت‌های ارتباطی، دانش‌پژوهی و ویژگی‌های ظاهری استادان موجود است ($P < 0/050$)؛ به طوری که تفاوت میانگین بین رتبه علمی استاد تمام و استادیار معنی‌دار بود ($P < 0/050$) (جدول ۳). بر طبق آزمون ANOVA، ارتباط آماری معنی‌داری بین موقعیت اجتماعی رشته تحصیلی استادان و اظهار نظر در مورد حیطه‌های دانش‌پژوهی، روش تدریس، مهارت ارتباطی و ویژگی‌های ظاهری استادان موجود است ($P < 0/050$)؛ به گونه‌ای که تفاوت میانگین در استادانی که موقعیت اجتماعی رشته خود را خوب یا متوسط ارزیابی نموده‌اند معنی‌دار بود. نتایج همچنین نشان داد، ارتباط آماری معنی‌داری بین چگونگی روابط و تعاملات با دانشجویان و اختصاص نمره به حیطه‌های دانش‌پژوهی و مهارت ارزشیابی استادان وجود دارد ($P < 0/050$)؛ بدین معنی که تفاوت میانگین‌ها در استادانی که تعاملات خیلی خوب یا متوسطی با دانشجویان داشتند معنی‌دار بود.

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج نشان داد: ۱. در حیطه دانش‌پژوهی، از نظر دانشجویان و استادان، تسلط استاد بر درس مورد تدریس از ضروریات تدریس می‌باشد. Gillespie ذکر می‌کند: «عدم تسلط به محتوای آموزشی از جمله عواملی است که اعتماد به نفس را در مربی کاهش می‌دهد و داشتن دانش و تجربه استاد در یاددهی مطالب از خصوصیات مهم است» (۱۰). Mandira (به نقل از مظلومی و همکاران) نیز در تحقیقی و در محوری تحت عنوان صلاحیت حرفه‌ای خصوصیات علم به موضوع را یکی از صفات معلم ایده‌آل مورد تأکید قرار داده است (۱۹). همچنین اکرامی و همکاران عنوان کردند که مهم‌ترین خصوصیات یک استاد خوب، داشتن آگاهی، کاردانی و مهارت و تسلط بر مطلب است (۱۲). سالمی و همکاران در پژوهش

شخصیت فردی و ظاهری استاد قایل شده‌اند. رعایت جنبه‌های فردی توسط استاد می‌تواند رضایت خاطر بیش از نیمی از دانشجویان را فراهم آورد.

از نظر استادان، در حیطه شخصیت فردی و ظاهری استاد، رعایت شئون و ارزش‌های اسلامی مهم تلقی گردیده است. در این مطالعه استادان مجرد برای ویژگی‌های ظاهری اهمیت بیشتری قایل شدند. رعایت ارزش‌های اسلامی در محیط‌های آموزشی موجب الگوبرداری دانشجویان از استادان شده و می‌تواند باعث بسط و گسترش حجاب و عفاف و ارزش‌های دینی در جامعه گردد. در مطالعه حاضر استادان برای ظاهر استاد اهمیت زیادی قایل نشده‌اند. هر چند که در قرن بیست و یکم، سرعت اهمیت ویژه‌ای یافته و زمان و فرصت به حداقل رسیده است، اما معلم باید فرصت رسیدن به ظاهر را به خود بدهد و با ظاهر آراسته‌ای وارد کلاس شود. رسول اکرم (ص) قبل از خروج از منزل، مقابل آینه می‌رفتند و ظاهر خود را مرتب می‌کردند و در جواب این سؤال که چرا تا این اندازه به این موضوع اهمیت می‌دهند، می‌فرمودند: «نمی‌خواهم باعث غیبت مردم شوم». معلمان باید از رسول اکرم (ص) که الگو و اسوه اخلاق است درس بیاموزند.

۴. در حیطه ارزشیابی دانشجویان، همبستگی مطالب درسی رایج شده با سؤالات امتحانی از نظر دانشجویان با اهمیت عنوان شده است. هنگامی که دانشجویان بدانند که استادان طبق سرفصل‌های تدریس شده از آنان امتحان به عمل می‌آورند، استرس آن‌ها کمتر شده و با آرامش و تمرکز بهتری به مطالعه سرفصل‌های دروس می‌پردازند. استادان در حیطه ارزشیابی دانشجویان، استفاده از روش‌های متنوع ارزشیابی از نظر اعضای هیأت علمی را با اهمیت ذکر کرده‌اند. هنگامی که استادان از روش‌های متنوع ارزشیابی جهت سنجش دانشجویان استفاده می‌کنند، رضایت خاطر اکثر دانشجویان جلب می‌شود.

۵. در حیطه مهارت ارتباطی، احترام متقابل استاد و دانشجو از نظر دانشجویان و استادان مهم و با اهمیت تلقی گردیده است. احترام متقابل بین استاد و دانشجو باعث ایجاد یک

محیط صادقانه توأم با همکاری صمیمانه و کامل در کلاس درس می‌شود که موجبات ابتکار عمل و پیشرفت را در دانشجویان فراهم می‌آورد (۲۷). پژوهشگرانی دیگر نیز در مطالعه خود، ۵ عامل را مهم دانستند که یکی از آن‌ها خوشرویی استاد است (۲۸). یافته‌های مظلومی و همکاران (۱۹)، حسینی و سرچمی (۲۱) و شکورنیا و همکاران (۲۲) نیز به موضوع مهارت ارتباطی بین استاد و دانشجویان تأکید دارند. در این بررسی صرف وقت جهت حل مشکلات درسی دانشجویان و ارتباط و تعامل خوب استاد و دانشجو جزء ویژگی‌هایی خوب یک استاد ذکر گردیده است و دانشجویان و استادان نمرات بالایی به این بخش‌ها داده‌اند که با یافته‌های قدمی و همکاران هماهنگ می‌باشد (۱۸). یک معلم خوب کسی است که در ارتباط با یک انسان، مبانی اولیه ارتباطی را بر محور شخصیت قرار دهد. افراد وقتی جذب دیگران می‌شوند که با همه وجود احساس کنند که دیگران آنان را پذیرفته‌اند، آن‌ها را قبول دارند و برای آنان شخصیت قایل هستند. آشنا نبودن بسیاری از دانشجویان با محیط دانشگاه در بدو ورود، جدایی و دوری از خانواده، عدم علاقه به رشته قبولی، ناسازگاری با سایر افراد در محیط زندگی و کافی نبودن امکانات رفاهی و مشکلاتی مانند این‌ها می‌تواند برای دانشجویان مشکلات عاطفی و روانی ایجاد نماید؛ بنابراین دانشجویان سال‌های پایین‌تر انتظار دارند که استاد آنان، نقش حمایتی و هدایتی داشته و بتواند دانشجویان را در این زمینه‌ها یاری رساند. نتایج این بررسی نشان داد که علاقمندی استاد به پژوهش از نظر دانشجویان و استادان از اهمیت زیادی برخوردار نیست که با نتایج قربانی و همکاران همسو است (۸). در عصر جدید که عصر علم و دانش و ارتباطات می‌باشد، استادان و دانشجویان باید در تولید علم و تحقیق و انتشار علم نیز سهم خود را ایفا نمایند.

دانشجویان خواستار احترام متقابل بین استاد و دانشجو، شیوایی بیان استاد، همبستگی مطالب درسی رایج شده با سؤالات امتحانی، تسلط استاد بر درس مورد تدریس، رعایت

سیاسگزاری

از کلیه مسئولان دانشکده‌ها، معاونت‌های آموزشی و دانشجویان عزیز در دانشکده‌های پزشکی، بهداشت، پیراپزشکی، پرستاری و مامایی و داروسازی مشهد که ما را در انجام این پژوهش یاری نمودند، کمال تشکر و سپاسگزاری را داریم.

شئونات اسلامی و آراستگی ظاهر در استادان می‌باشند. استادان نیز در تنظیم فعالیت‌های تدریس خود، ویژگی‌های استفاده از روش‌های ارزشیابی متنوع، شناخت دانشجویان، آرایه سرفصل دروس به دانشجویان و رعایت آن در طول سال، رعایت شئونات و ارزش‌های اسلامی را در نظر گرفته و در جهت ارتقای میزان کارایی، دانش و تجربه خود، تقویت انگیزه فراگیری علم در دانشجویان و شناخت نقاط قوت و ضعف خود کوشش نمایند.

References:

1. The Holy Quran. Surat Al-Mujadilah, Verse 11.
2. Yarmohammadian M, Kalbasi A. Internal evaluation of departments in the school of management and medical informatics, Isfahan University of Medical Science. Iran J Med Educ 2006; 6(1): 125-34. [In Persian].
3. Shams B, Shahabi S. Clinical Evaluation Program, School of Medicine, Isfahan University of Medical Sciences. Proceedings of the 2nd National Congress on Medical Education; 1995; Tehran, Iran: 1995. [In Persian].
4. Rolfe IE, Sanson-Fisher RW. Translating learning principles into practice: a new strategy for learning clinical skills. Med Educ 2002; 36(4): 345-52.
5. Chin KS, Pun KF. A proposed framework for implementing TQM in Chinese organizations. International Journal of Quality & Reliability Management 2002; 19(3): 272-94.
6. Donnelly M, Wisniewski M, Dalrymple JF, Curry AC. Measuring service quality in local government: the SERVQUAL approach. International Journal of Public Sector Management 1995; 8(7): 15-20.
7. Hill Y, Lomas L, MacGregor J. Students' perceptions of quality in higher education. Quality Assurance in Education 2003; 11(1): 15-20.
8. Ghorbani R, Haji-Aghajani S, Heidarifar M, Andade F, Shams-Abadi M. Viewpoints of nursing and para-medical students about the features of a good university lecturer. Koomesh 2009; 10(2): 77-84. [In Persian].
9. Mazloomi Mahmood Abad S, Rahaei Z, Ehrampoush M, Soltani T. The characteristics of an expert faculty member based on view points of medical students-Yazd, Iran, 2008. Hormozgan Med J 2010; 14(3): 226-33. [In Persian].
10. Gillespie M. Student-teacher connection: a place of possibility. J Adv Nurs 2005; 52(2): 211-9.
11. Dadkhah B, Mohammadi AM, Mozafari N, Mohamadnejad S, Molaei B, Dadkhah D. The characteristics of good faculty member based on view points of Ardabil University of medical sciences students. Iranian Journal of Health & Care 2010; 11(4): 43-9. [In Persian].
12. Ekrami M, Anwar M, Sahmoddini M, Meshkibaf MH, Khademi S. Desirable characteristics a teacher from the view point of teachers in Fasa University of Medical Sciences. Proceedings of the 8th Congress on Medical Education; 2007 Mar 6-8; Kerman, Iran; 2007. [In Persian].
13. Mobaraki A, Koldvi A. The specialties of a good master from the viewpoint of students of yasouj university of medical sciences 2007. Dena 2007; 2(2): 55-9. [In Persian].
14. Ghafourian Borujerdi M, Shakournia A, Elhampour H. Evaluation results feed back to faculty members of Ahvaz medical university and its effect on improving the quality of teaching. Iran J Med Educ 2003; 3(2): 41-6. [In Persian].
15. Bowles LT. The evaluation of teaching. Medical Teacher 2000; 22(3): 221-4.
16. Sproule R. Student Evaluation of Teaching: A methodological critique of conventional practices. Education Policy Analysis Archives 2000; 8(50): 1-23.
17. Marandi A. Criteria of a good teacher of Professors and students of Zahedan University of Medical Sciences in the first half of the year

- 2001-2 [Thesis]. Zahedan, Iran: Zahedan University of Medical Sciences; 2001. [In Persian].
18. Ghadami A, Salehi B, Sajadi S, Naji H. Students' points of view regarding effective factors in establishing communication between students and faculty members. *Iran J Med Educ* 2007; 7(1): 149-54. [In Persian].
  19. Mazloomi SS, Ehram Poosh MH, Kalantar SM, Karimi H, Kharazi MA. Student perceptions of the qualities of an ideal teacher. *J Shaheed Sadoughi Univ Med Sci* 2000; 8(2): 104-8. [In Persian].
  20. Javadian Y, Miri M, Alizadeh Navaei R, Karimi P. Views of students about teaching theory of Babol University of Medical Sciences, first semester academic 2000-2001. *J Babol Univ Med Sci* 2003; 5(3): 56-61. [In Persian].
  21. Hossini M, Sarchami R. Attitude of students of Qazvin medical university towards priorities in teachers assessment. *J Qazvin Univ Med Sci* 2002; 6(2): 33-7. [In Persian].
  22. Shakournia A, Elhampour H, Mozafari A, DashtBozorgi B. Ten Year Trends in Faculty Members' Evaluation Results in Jondi Shapour University of Medical Sciences. *Iran J Med Educ* 2008; 7(2): 309-16. [In Persian].
  23. Jacobson MD. Effective and ineffective behavior of teachers of nursing as determined by their students. *Nurs Res* 1966; 15(3): 218-24.
  24. Salemi F, Yaghubi T, Yaghubian M. Characteristics of the ideal teacher of Views' nursing students. *Proceedings of the 8th National Conference on Medical Education*; 2007 Mar 6-8; Kerman, Iran; 2007.p. 14-6. [In Persian].
  25. Amini M, Honardar M. The view of faculties and medical students about evaluation of faculty teaching experiences. *Koomesh* 2008; 9(3): 171-8.
  26. Karami M, Rostami M, Karimi A. Teacher evaluation of view management quality. *Proceedings of the 8th National Conference on Medical Education*; 2007 Mar 6-8; Kerman, Iran; 2007. [In Persian].
  27. Hajari Z. What a teacher should know. 1st ed. Tehran, Iran: Rad Publication; 1993. p. 252. [In Persian].
  28. Veldman DJ, Peck RF. Influences on pupil evaluations of student teachers. *Journal of Educational Psychology* 1969; 60(2): 103-8.

Evaluating and Comparing the Views of Teachers and Students about the Criteria of a Good Professor at Mashhad University of Medical Sciences, Iran

Mohamad-Reza Darabi¹, Akbar Derakhshan², Mohamad-Ali Kiani³, Gholam-Hosein Maleki⁴, Masumeh Saeidi^{3*}

1. Urologist, Professor, Associate Professor, Department of Urology, School of Medicine, Mashhad University of Medical Sciences, Mashhad, Iran

2. Ophthalmologist, Professor, Ophthalmology Research Center, School of Medicine, Mashhad University of Medical Sciences, Mashhad, Iran

3. Pediatric gastroenterologist, Assistant professor, Neonatal Research Center, Department of Pediatrics, School of Medicine, Mashhad University of Medical Sciences, Mashhad, Iran

4. General Practitioner, School of Medicine, Mashhad University of Medical Sciences, Mashhad, Iran

• Received: 25 Mar, 2013

• Received Corrected Version: 27 Jul, 2013

• Accepted: 24 Nov, 2013

Background & Objective: The main goal of university includes educating specialists needed for society, promotion and development of the knowledge, developing research, and providing the background for society development. Undoubtedly, professor is one of the main and effective factors in high education quality, and training specialist workers requires strong faculty members that are experienced and skilled in various educational courses. We decided to utilize two, professor and student, groups opinions about the indices of a good university teacher.

Methods: In this descriptive-analytic and cross-sectional research, 240 professors and 899 students of Mashhad University of Medical Sciences, Iran, were selected by hierarchical and simple random sampling methods. The data were gathered by a researcher-made valid and reliable questionnaire.

Results: Teachers Characteristics for a good professor were respectively: Scholarships, communication skills, teaching skills, evaluation skills, and Physical characteristics and appearance of the teachers. Students Characteristics for a good professor, were respectively: communication skills, Scholarships, teaching skills, evaluation skills then Physical characteristics and appearance of the teachers. In the professors, ANOVA test showed there was a significant relationship between the work experience, rank and social field study of teachers and Priority communication skills, scholarship, teaching methods, evaluation and faculty characteristics ($p < 0.05$). In the students, ANOVA test showed there was a significant relationship between major and semester students and Priority communication skills, scholarship and faculty characteristics ($p < 0.05$).

Conclusion: The comparability between two groups in teaching and evaluation domains indicates that there is a good relationship between them; though, this mutual relationship can facilitate learning, then increase students' consent, and finally increase educational quality. On the other hand. Giving high priority to professors' personal characteristics and relationship skills by students shows that, students put more importance on mutual relationship as an educational background.

Key Words: Professor, Students, Mashhad University of Medical Sciences, Iran, Index, Good professor

*Correspondence: Student Research Committee, Faculty of Medicine, Mashhad University of Medical Sciences, Mashhad, Iran

• Tel: (+98) 511 841 2069

• Fax: (+98) 511 841 0137

• Email: Masumeh_Saeedi@yahoo.com